

kaptam további tárgyalásokra. E tárgyalásokon a bizottság kíváncsnak tartotta, hogy a nagyon is sürgős építés az én terveim alapján hajtsák végre s én engedve a kívánságnak, végre beleegyeztem, hogy a terveimet a versenytárgyalás alapjául díjtalanul engedem át s csak abban az esetben, ha a munkát más vállalkozó kapja meg, ajánlotta meg a bizottság a mérnökegyesület szerinti díjazást.

Minthogy több oldalról nyert információim szerint e speciális építkezés tervezésére nem érdeklődtek az odaváló kollégák, belementem e megoldásba.

Annál meglepőbb, hogy most, *egy teljes év elmúltával*, amióta ajánlatom és terveim teljes publicitással tárgyalattak s kezeltettek s terveim minden érdeklődőnek nehézség nélkül megtekinthetők voltak s mely hosszú idő alatt tudomásom szerint illetékes helyen senki sem jelentkezett, vagy tett lépéseket más eljárás megindítására, tehát most, egy év múltán, néhány nappal a döntés előtt, amidőn mindenki a vásárcsarnok építésének sürgősségét hangoztatja, most lépnek elő a t. szakértő kollégák és sérelmesnek tartják a dolgot és tervpályázatot sürgetnek. Még pedig, mint a fentebb említett újságicikk jól informált körökből jelenti, azon feltétellel, hogy a pályázat *legfőlegb négy hét legyen*, mert (szó szerint idézve) „ez a látszólag rövid határidő azért elég, mivel a szegedi mérnökök és építésszek között többen vannak olyanok, akik tanulmányaik alapján a terveket ennyi idő alatt is el tudják készíteni.”

Jól van, legyen nyilvános tervpályázat; ezt értem, semmi kifogásom ellene, de miért legyen ez csak olyan rövid, hogy csak a szegedi kollégák vehessenek részt benne? (Nem magamra célok, mert én amugy sem vennék benne részt, az teljesen inkompatibilis volna.) Ez nem volna sérelmes eljárás?

S ha csakugyan vannak a szegedi mérnökök és építésszek között többen olyanok, akik a vásárcsarnok építésével, tervezésével oly behatóan foglalkoztak, hogy egy ilyen nem mindennapi sablonos, hanem sok speciális tapasztalatot kívánó tervet négy hét alatt ki tudják dolgozni, akkor miért lépnek csak most a fórumra s miért nem tették ugyanezt két év előtt, amikor a kérdés napirendre került, vagy egy év előtt, amikor én is idején valónak találtam ajánlatomat megtenni? Hisz akkor megkímélték volna az illetékes hatóságokat sok mindenféle tárgyalástól, megkímélték volna a város közönségét az idővesztéstől (mert természetes és kézenfekvő dolog, hogy ez által nem négy heti, hanem tetemesen több idővesztés fog beállni) s bár ez nem mérvadó, megkímélték volna engem is tetemes költségektől, munkától, fáradságtól és idővesztéstől.

Teljesen érthetetlennek tűnik föl előttem ez eljárás, — de ez, ugy látszik, nem sérelmes. Ugy tűnik föl a dolog, mintha Szeged nem odaválói szakembereknek nevéntsvirág volna, de mit szólnának a szegedi kollégák, ha máshol velük történné meg a rayonirozás a szabad verseny mai világában?

Strasser Albert.

Annyira fontosnak tartottuk ezt az ügyet, hogy kérdést intéztünk három országos nevű budapesti szaktekintélyhez. *Pec Samu* műegyetemi tanártól, akinek nevét szakkörökben nagyra becsülik és akinek a véleménye föltétlenül irányadó, *Sándy Gyula* budapesti felsőipariskolai tanártól, a Mérnök- és Építész Egyesület műépítészeti szakosztályának kitűnő elnökétől és *Pártos Gyula* műépítészről, a Mérnök- és Építész Egyesület választmányi tagjától, aki a régi gárda egyik legtalentumosabb képviselője, akinek nagy szerepe volt Szeged rekonstrukciójában is, mert ő tervezte a városházát, fővárosi munkatársunk útján megkérdeztük, hogy he-

lyes-e az, ha egy nagyobbvárosi közintézmény tervezését pályázat mellőzésével adják ki és hogy annyira neves embernek tartják-e *Strasser Albertet*, hogy őt pályázat mellőzésével meg lehet-e bízni a vásárcsarnok terveinek elkészítésével. Mind a három szaktekintély lapunk álláspontjának adott igazat és mindhármuk azt mondotta, hogy nyilvános tervpályázatra föltétlenül szükség van.

Amidőn a nyilatkozatokat közreadjuk, ki kell jelentenünk azt is, hogy mi nem *Strasser* személye ellen szólaltunk föl, hanem elvi alapon állottunk. Vasárnapi cikkünkben nem szegedi, hanem országos tervpályázat kiírását követeltük és ezt követeljük ma is. Ebben a kérdésben nem *Strasser* a hibás, hanem a város tanácsa, amely nem hirdetett tervpályázatot, amit föltétlenül meg kell tenni. Egyébként pedig az olyan logikátlan megjegyzésekkel, amelyek a jó utról el akarják téríteni ezt az elvi fontosságú ügyet, nem kívánunk foglalkozni.

A szaktekintélyek nyilatkozatai különben így hangzanak:

PEC SAMU:

— Az általános pályázatot föltétlenül ki kell írni. Ez szükséges és ajánlatos. Ez mellőzhető abban az esetben, ha például olyan építésznek adják ki a tervezést, mint a minő *Korb Flóris* kónházak és *Schulek Frigyes* a templomok megtervezésében. *Strasser Albert* nevét még nem hallottam. A nyilvános tervpályázat mellőzését csak abban a speciális esetben tartom indokoltnak, ha elismert tekintélyekről van szó. A pályázat üdvös azért is, mert annak során új és jobb eszményi értékek merülnek fel, friss erők kerülnek felszínre és olyanok győzedelmeskedhetnek, akik ezt összeköttetések révén nem érhetik el.

SÁNDY GYULA:

anélkül, hogy a város, vagy a műépítész nevét, akiről itt szó van, ismerném, ezt mondotta:

— Egyéni nézetem, hogy a nyilvános pályázat mellőzhetetlen. Ezen az állásponton van különben minden egyes esetben a mérnök- és építész egyesület is. Ez az egyedül üdvös és egyedül jogos megoldás. Senkinek sincs joga a művészeti érvényesüléstől egy nyilvános pályázat mellőzése után a fért bárkitől is elvenni. Nem tudom, hogy milyen stádiumban van ez az ügy, valószínűnek tartom, hogy a minisztériumban megsemmisítenék az olyan döntést, amely egy városi közintézmény tervezését pályázat mellőzésével ítéli oda bárkinek is.

PÁRTOS GYULA:

— A nyilvános tervpályázat hiva vagyok. *Strasser Albertet* nem ismerem. Nevét nem hallottam. A dolog lényege tisztára elvi fel fogáson nyugszik. Nyilvános pályázatot csak abban az esetben tartok mellőzhetőnek, ha olyan embert bíztak volna meg, akinek vásárcsarnokok tervezésében már jártassága és tapasztalatai vannak, más dolog persze az, ha olyan embert bíznak meg, akinek nincsenek. Ebben az esetben pályázat mellőzése nem méltányos. Különösen szükséges a vidéken pályázat kiírása, ahol ilyen esetekben nagyobb anyagból lehet válogatni.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi műsor.

Csütörtök: Hegedüs Gyula vendégfelléptével: *Csütri*, vigjáték. (Bérletszünet.)

Péntek: Hegedüs Gyula vendégfelléptével: *A hűtlenség iskolája*, vigjáték. (Bérletszünet.)

Szombat délután: *Nagy diákok*, a szűnidei gyermektelep javára. — Este: Hegedüs Gyula vendégfelléptével: *Utánam*, színmű. (Bérletszünet.)

Vasárnap délután: *Elvált asszony*, operett.

Vasárnap este: *Berkovics és társa*, operett. Bemutató. (Páratlan 3/3).

A császár színháza.

(*Berlini levelezőnk* től.) Hetek óta az udvari opera sorsa az általános érdeklődés középpontja a művész- és építész körök összefogásának. A tizenkét milliós építkezés zárt körű pályázatai s végül az illetékes fórum nem minden gáncs nélkül való kedvezése a hivatalos jelölt érdekében, érthető felzudulást keltett mindenfelé. A tiltakozás a legkülönbözőbb módon nyilvánult meg s ha egyes építész körök nyilvánosan nem is szálltak szembe a minisztérium propositiójával annyit valamennyien elismertek, hogy a terv ezidő szerinti megoldása korántsem alkalmas arra, hogy az udvari opera Berlin büszkesége lehessen.

Beavatottak biztosra veszik a tiltakozás eredménytelenségét s így 1913. tavaszán megkezdik az építkezéseket, mellyel ismét maradandó emléket állít fel a német császár. Mert, hogy az ő intenciói döntöttek a pályázatnál, azt nem kell külön hangsúlyozni.

A császár, aki a művészetekben minden modernizmusnak ellensége, már az első pályázatnál oly építészeket hivatott meg, akikről feltételezte, hogy a régi kipróbált formák mellett maradnak. *Seeling*, *Ihne*, *Fürstenau*, *Gluzmer*, *Littmann* és *Thiersch* voltak a kiválasztottak, kik meglehetősen kötött programmal vállalkoztak a feladatra. A minisztérium maga dolgozott ki egy vázlatot, mely még a részleteket is megszabta. Kitartás a berlini tradíciók mellett — ez volt a jelszó és ez a törekvés eredményezte, hogy valamennyi terv egy és ugyanazon formában állapodott meg. Görög templomszerű épület, elől oszlopcsarnokkal a berlini „National Galerie” vagy a pesti Nemzeti Múzeum formájában a zsinórpádlás pedig hasonló kisebb templomnak kiképezve. Nagy nehézséget okozott azonban az épület elhelyezése. Szemben a „Reichstaggebäude”-val a Moltke-szobor mögött lenne a helye az új operának, ott, hol ma a Kroll-féle színház áll. A Königsplatz óriási méretei, a nagytömegű országház s végül a tér közepén álló „Siegessäule” mind nyomni akarják minden épület érvényesülését. Ha most még figyelembe vesszük, hogy a miniszteri terv jobbra és balra a színházról egy-egy bérkaszárnnyát tervez, úgy könnyű elképzelni a feladat nehézségét.

Az első pályázat munkái közül még *Seelingé* sikerült legjobban. Ezt átdolgozza a minisztérium s mint programtervet adja a második, még szűkebb körű pályázatra. *Littmann*, *Ihne* és *Seeling* kap csak meghívást az első pályázat résztvevői közül, majd később felszólítják *Grubert* is, ki mint minisztériumi tisztviselő működött eddig a hivatalos tervek készítésénél. Már ez a körülmény is elég ok arra, hogy a részvételtől kizárják, ami azonban természetesen meg nem történik.

Az új pályázat sem hoz gyökeres javítást, az épület ugyan most már összetartott egészet képez, de impozánsnak korántsem nevezhető. Óriási meglepetést keltett azonban *Grube* terve, kitől legalább is valami újat vártak s ahelyett kis változtatással *Littmann* első tervét hozza, mely most már az ő szignálásával elég jó arra, hogy az illetékes körök alkalmasnak találják a kivitelre.